

Pensionsskolan:

Orange kuvertet 2005

■ I år distribuerades det "Orange kuvertet" i februari i Stockholmsområdet. Det innehåller dels ett beslut om pensionsrätterna för år 2003, dels en prognos över vad man kan tänkas få i allmän pension.

Pensionsrätterna (sid 5)

Låt oss börja på sidan 5. Där redovisas din pensionsgrundande inkomst och dina intjänade pensionsrätter för år 2003.

Pensionsgrundande inkomst

På mitten av sidan redovisas *dels* din pensionsgrundande inkomst för år 2003, *dels* de pensionsgrundande belopp som du dessutom kan vara berättigad till. Det gäller om du haft sjuk- eller aktivitetsersättning, studier eller barnår.

Hur den pensionsgrundande inkomsten och beloppen räknas fram finns beskrivet på pensionssidan på Årstaklubbens hemsida. Eftersom det handlar om inkomsten två år tillbaka i tiden måste du ha sparat dina deklarationspapper och slutskattsedeln för 2003 (= den som kom hösten 2004) för att kunna kolla om Försäkringskassan räknat rätt.

Den pensionsgrundande inkomsten och beloppen summeras till ditt pensionsunderlag för år 2003.

Pensionsrätter

I nästa steg ska dina pensionsrätter för 2003 beräknas. Pensionsrätten för inkomstpension uppgår till 16% och pensionsrätten för premiepension uppgår till 2,5% av pensionsunderlaget. *Exempel:* Om ditt pensionsunderlag uppgår till 209 200 kr så blir pensionsrätten för inkomstpension $209\,200 \cdot 16\% = 33\,472$ kr. Detta gäller för den som är född 1954 eller senare. Den som tillhör "mellangeneration", 1938 - 1953, ska dessutom multiplicera med det bråktal som gäller för respektive årgång enligt en särskild tabell som finns tillgänglig på Årstaaklubbens hemsida (eller Försäkringskassans pensionsida). *Exempel:* Om jag är född 1947 ser beräkningen av min pensionsrätt för inkomstpension ut så här: $209\,200 \cdot 16\% \cdot 13/20 = 21\,756$ kr.

Beräkningen av pensionsrätten för premiepension går till på samma sätt ($209\,200 \cdot 2,5\% \cdot 13/20 = 3\,399$ för den som är född 1947).

Den reducerade pensionsrätten för dem

som är födda 1953 eller tidigare kompenseras av att dessa årgångar också får pension från det gamla systemet.

OBSERVERA att det som står på denna sida är ett *beslut* som kommer att påverka din framtida pension. Du bör därför åtminstone göra en rimlighetskontroll av siffrorna!

Pensionsbehållningen (sid 2 och 5)

Om vi nu bläddrar tillbaka till sidan 2 så redovisas där min *sammanlagda* behållning av intjänade pensionsrätter till *både inkomst- och premiepensionen*.

Inkomstpensionen

1. Det *ingående värdet per 2003-12-31* är din sammanlagda behållning t.o.m. 2002, så som den redovisades i förra årets orange kuvert. *Exempel.* Ingående värde är i det här fallet 1 029 768 kronor.

2. På nästa rad anges *pensionsrätten för 2003*, den siffran har hämtats från sidan 5. *Exempel.* Enligt uträkningen ovan tjänade jag i det här exemplet 2003 in en pensionsrätt på 21 756 kr.

3. Så kommer vi till "*arvsvinsten*". Varje år fördelas de intjänade pensionsrätterna från dem i min årskull som avlidit under året till oss övriga. Beloppet - som kallas arvsvinsfaktor - fastställs av Riksförsäkringsverket. *Exempel.* I det här fallet har Försäkringskassan beräknat arvsvinsten till 3 993 kr.

4. **Värdeförändringen.** Mina pensionsrätter räknas varje år upp med inkomstindex (inkomstindex förklaras på Årstaaklubbens hemsida). Konkret betyder det i detta fall följande. Min pensionsbehållning enligt 1-3 ovan (ingående värde per 2003-12-31, pensionsrätten för 2003 samt arvsvinsten) skall räknas om med förändringen i inkomstindex mellan åren 2004 (=115,64) och 2005 (=118,41). I procent innebär detta en förändring med +2,39536%.

Gör man denna beräkning blir resultatet i detta fall: $(1\,029\,768 + 21\,756 + 3\,993) \cdot 2,39536\% = 25\,284$ kr

5. Till sist kommer ett avdrag för *administrationsavgift*. Administrationsavgiften

beräknas genom en förvaltningskostnadsfaktor, vars storlek Riksförsäkringsverket fastställer för varje år. För år 2004 är faktorn 0,999396 vilket innebär att den sammanlagda behållningen i det här exemplet (enligt punkt 1-4 ovan) på 1 080 801 kr ($1\,029\,768 + 21\,756 + 3\,993 + 25\,284$) ska räknas om med 0,9990396, vilket innebär att behållningen sjunker till 1 080 148 kr = minus 653 kr.

Utgående pensionsbehållning blir därmed: $1\,029\,768 + 21\,756 + 3\,993 + 25\,284 - 653 = 1\,080\,148$ kr.

Observera att detta är min behållning uppräknad som om jag skulle börja ta ut min pension den 1 januari 2005. Nu har jag inte gjort det, så låt oss därför litet längre fram i artikeln ta en titt på prognosen över min framtida pension!

Premiepensionen

Fr.o.m. 2005 redovisas värdet av mina pensionsrätter till *premiepensionen* på samma sida som inkomstpensionen.

1. Först redovisas det ingående värdet 2003-12-31 (= dina intjänade pensionsrätter för åren 1995 (när systemet trädde i kraft) - 2002 inklusive ränta.
2. Därefter redovisas din intjänade premiepensionsrätt för *år 2003* plus ränta på dessa pengar den tid som PPM förvaltat dem.
3. Även här redovisas arvsvinsten för dem i min ålderskull som avlidit.
4. Återbetalda fondavgifter redovisas på nästa rad. Återbetalda fondavgifter är den rabatt som alla fondförvaltare måste lämna till PPM på fondavgiften. Utöver PPM:s driftskostnad (som redovisas på nästa rad) tar varje förvaltare ut en egen avgift på dina pengar. Den avgiften redovisas inte i det orange kuvertet utan gömmer sig i den "Värdeförändring" som redovisas längre ned. Vill du veta vad din egen fond tar ut i avgift så finns den uppgiften i den redovisning över fonderna som finns hos PPM.
5. Administrationsavgift för *PPM:s* driftskostnad.
6. På nästa rad redovisas så hur värdet av dina pensionsrätter förändrats det senaste året. Här blir siffrorna olika, beroende på hur din förvaltare skött

sig. I år ser siffrorna skapliga ut för många eftersom aktiekurserna vänt uppåt igen.

7. Till sist redovisas så värdet 2004-12-31 av dina intjänade pensionsrätter t.o.m. 2003.

Sammanlagd behållning

Under sammanställningen av värdet på min inkomst- och premiepension på sidan 2 redovisas min sammanlagda behållning.

Eftersom de årskullar som nu går i pension också får pension från det gamla systemet (folkpension + ATP) säger denna siffra bara en del, men den ingår i den prognos som ges på sidan 1.

Beräkningen av min inkomst- och premiepension den dag jag går i pension går till så att den summa jag då har inestående delas med ett delningstal som fastställs av Riksförsäkringsverket. Delningstalet är beroende av födelseår och är olika för inkomst- respektive premiepensionen.

Som exempel kan nämnas att den som är född 1940 och går i pension när man fyllt 65 år 2005 har delningstalet 15,69 för inkomstpensionen.

Fondbehållningen

Värdet av min PPM-fond - eller fonder om jag har valt flera - redovisas på sidan 3. Nu stämmer lustigt nog inte den siffra som redovisas här, med den som finns på sidan 2. Förklaringen är att värdet på sidan 3 är det som gällde den 31 december 2004 - innan pensionsrätterna för 2003 placerats. I uppgiften på sid 2 ingår pensionsrätterna för 2003.

Prognosen (sid 1)

När vi nu har gått igenom förutsättningarna, är det dags att återvända till första sidan och titta litet på prognosen över min kommande pension.

- I prognosen har man lagt ihop inkomst- och premiepensionen till ett belopp. Den del som härrör från premiepensionen är än så länge nästan försumbar, men den kommer att växa alltmer i betydelse för dem som har många år kvar till pension.

Den del som kommer ur inkomstpensionen består i sin tur av två delar för dem som är födda 1938 - 1953. Dels den del som kommer från folkpension och ATP och kallas för tilläggspension i det nya systemet, dels den del som utgör den nya inkomstpensionen. För dem som är födda 1954 och senare består inkomstpensionen enbart av inkomstpensionen.

Hur stor del av prognosbeloppet som härrör från premie- respektive inkomst-

pensionen (inklusive tilläggspensionen) redovisas i finstilt under det tre prognosraderna.

Om man vill ha en redovisning av hur stor del av inkomstpensionen som är tilläggspension från det gamla systemet respektive inkomstpension från det nya kan gå in på Försäkringskassans hemsida (under "Pensionär"). Där finns en räknescolumn som visar uppdelningen.

- Det som redovisas i det orange kuvertet är min *begynnelsepension*. I alla fall för oss i mellangenerationen verkar den stämma på ett ungefär - *förutsatt att man håller sig till 0-tillväxtskolumnen!* Den "tillväxt" man här räknar med är utvecklingen av genomsnittsinkomsten i Sverige *fram till den dag jag går i pension*. 0-tillväxtskolumnen är egentligen ett falskt namn eftersom den förutsätter att inkomsten stiger så mycket att den håller jämna steg med prisutvecklingen.

Den andra kolumnen med 2 procents realökning av genomsnittsinkomsten är - historiskt sett - en fantasiprodukt. Den genomsnittliga årliga reala tillväxten (=tillväxt utöver prishöjningarna) av genomsnittsinkomsten mellan 1964 - 1998 uppgår - så som den redovisas i inkomstindex - till ca 0,7 procent! Och då ligger det mesta av den reala ökningen i början av 70-talet! (Jämför också mina artiklar om reallöneutvecklingen, finns på Årsta-klubbens hemsida!)

- Det är alltså det första årets pension som prognosen anger. Men vad händer sedan? Jo, den pension som uppges i pensionsbeskedet ska *följsamhetsindexeras*. Det innebär att när man räknat fram beloppet har man antagit att den framtida ökningen av genomsnittsinkomsten ska bli minst 1,6 procent *utöver* prisutvecklingen. Blir den inte det så *sänks* den pension som prognosen säger. Det framgår av stycket ovan att det finns en risk för att så kommer att ske!

- För den som är född till och med 40-talet kan prognosen för *begynnelsepensionen* stämma. För senare årskullar blir det än mer svårbedömt, eftersom premiepensionen (fondsparandet) får en allt större betydelse samtidigt som det mer stabila Fp/ATP-systemet upphör för deras del.

Varningstecken

Värdet av mina pensionsrätter till *inkomstpensionen* har räknat upp rätt mycket i år, vilket framgår av "Värdeförändring" på sidan 2 i årets besked och i artikeln ovan. Höjningen beror på en (i relation till prishöjningarna) god inkomstutveckling mellan de år som jämförs.

Så långt är allt väl. Nästa fråga är om vi kommer att få ut denna pension! Inkomstpensionen betalas med de avgifter som yrkesverksamma generationer varje år betalar in till systemet. Som buffert, ifall dessa pengar inte räcker till, finns de olika AP-fonderna. Fonderna är beroende av hur aktiemarknaden utvecklas, men också av politiska beslut. Det kan därför bli så att inte ens de prognosticerade pensionerna på sidan 1 i pensionsbeskedet kan betalas, utan sänks!

Jan Åhman

Användbara länkar på Internet:

- Försäkringskassans pensionsida: <http://www.forsakringskassan.se/-pension>
- Premiepensionsmyndighetens hemsida: <http://www.ppm.nu>
- Årstaakubbens hemsida om pensioner: <http://home.swipnet.se/terminalklubben/pension.htm>